

3. maj 2007

/AFH

Bilag 2: Oplæg til autismpolitik for Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund.....	1
2. Formål.....	2
3. Politiske retningslinjer på autismeområdet.....	3
3.1. Tidlig indsats.....	4
3.2. Udgangspunkt i barnets behov og muligheder.....	4
3.3. Fælles indsats og forældreinddragelse.....	5
3.4. Sammenhængende indsats.....	6
4. Evaluering, udvikling og dokumentation.....	6
5. Økonomi.....	7
6. Litteratur.....	7

1. Baggrund

Børne- og Ungdomsudvalget besluttede den 28. februar 2007, at forvaltningen skal involvere relevante aktører i mulighederne for at udvikle og implementere en politik for autismeområdet. Politikken skal bl.a. inddrage de erfaringer, der er opnået via ABA-forsøget.

Autisme er en gennemgribende udviklingsforstyrrelse, der er kendetegnet ved, at barnet har vanskeligt ved at skabe normal kontakt til andre mennesker. Derudover indebærer autisme sprog- og kommunikationsvanskeligheder, manglende forestillingsevne, tvangspræget adfærd og indskrænkede mønstre i adfærd og leg. Det er bredt anerkendt, at der er tale om et autismespektrum, der indbefatter forskellige grader af funktionsnedsættelse og intellektuel formåen.

Behovet for en autismpolitik understreges af, at autismeområdet er det område, som børne- og elevtalsmæssigt har haft den største vækst såvel kommunalt, nationalt og internationalt. Ifølge flere forskere er antallet af befolkningen med autisme steget fra 0,4% i 1994 til et sted mellem 0,9-1,0% i 2006. Samtidig stiller forældrene til børn med autisme i stigende grad krav til det kommunale system i form af bestemte behandlingsmetoder, økonomisk prioritering på området etc.¹. Til

¹ Undersøgelser af specialtilbud i Københavns Kommune viser imidlertid, at forældre i overvejende grad er godt tilfredse med deres børns undervisnings- og fritidstilbud. Der synes således ikke at være nogen sammenhæng mellem graden af tilfredshed og de stigende krav til kommunens tilbud. For videre læsning se bl.a. tilfredshedsundersøgelsen blandt forældre til børn, der modtager et vidtgående specialundervisningstilbud i Københavns Kommune og evaluering af ABA-forsøgene i Københavns Kommune - erfaringer og perspektiver.

**Kontoret for Støtte,
Rådgivning og Sundhed**

Islandsbrygge 37, 1 sal
2300 København S

Telefon
33 66 40 50

Telefax
33 66 70 15

Direkte telefon
33 66 40 86

E-mail
annaha@buf.kk.dk

www.kk.dk

sammen betyder dette, at der er behov for en fælles politik og en samlet plan for autismeområdet i Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune.

Hvor diagnoserne indenfor autismspektret før 1992 var sjældne diagnoser, som hovedsageligt blev stillet på børn, der tillige havde mental retardering, er det hovedsageligt autismediagnoser indenfor normalbegavelsesområdet, der står for den helt store stigning. En væsentlig årsag til stigningen i antallet af diagnoser indenfor Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF) er, at man i 1992 udvidede diagnosen med Aspergers Syndrom.

Begrundelsen for at udvide autismspektret skal ses i relation til samfundsudviklingen og i omstillingen fra industri- til informationssamfund. Samfundet efterspørger arbejdskraft, der er socialt fleksible, som kan samarbejde, omstille sig til nye situationer, som kan arbejde selvstændigt, som kan sætte mål og arbejde fokuseret. Skole- og uddannelsessystemet har igennem de sidste 20 år omstillet sig til dette, men en alvorlig konsekvens af samfundsudviklingen er, at de børn og unge for hvem social fleksibilitet volder vanskeligheder, har meget svært ved at klare sig. De mistrives, de kan ikke koncentrere sig, når opgaverne ikke er meget klart afgrænsede og strukturerede, de forstyrrer og generer andre børn, de er ikke eftertragtede i gruppearbejde, de isoleres osv. Ofte ender det med, at de henvises til pædagogisk psykologisk vurdering og børnepsykiatrisk udredning, og mange af dem får herefter en diagnose indenfor autismspektret.

Børne- og Ungdomsforvaltningens oplæg til en autismpolitik er udarbejdet med udgangspunkt i den Nationale Autisme Plan (NAP) og Københavns Kommunes egne erfaringer indenfor området. Autismpolitikken vil blive sendt i høring hos relevante interessenter, når politikken har været behandlet af Børne- og Ungdomsudvalget. Med udgangspunkt i autismpolitikken vil forvaltningen udarbejde en samlet plan for autismeområdet, der mere detaljeret beskriver, hvordan forvaltningen vil organisere området og indfri de vedtagne politiske mål indenfor den politisk fastlagte økonomiske ramme. Revideret udkast til autismpolitik samt plan for gennemførelsen vil blive forelagt Børne- og Ungdomsudvalget d. 14. november 2007.

2. Formål

Formålet med autismpolitikken for Børne- og Ungdomsforvaltningen er at skabe politiske pejlemærker for en sammenhængende og tidlig indsats overfor børn og unge med autisme. Politikken skal bidrage til at styrke kvaliteten i indsatsen overfor børn og unge med autisme.

De politiske pejlemærker på autismeområdet skal bidrage til:

- At borgeren hurtigt kan danne sig et overblik over rettigheder og muligheder
- At kommunens ansatte kender til – og hurtigt kan iværksætte – relevante tilbud
- At kommunen økonomisk og organisatorisk har planlægningsmulighed og dermed overblik

Børne- og Ungdomsforvaltningens autismepolitik dækker pædagogiske tilbud til børn og unge med autisme i alderen 0-18 år, dvs. småbørn med autismediagnose i en almindelig daginstitution eller en specialdaginstitution, skolebørn med autismediagnose i almindelig folkeskole eller specialskole og unge i ungdomsuddannelses tilbud

Autismepolitikken hviler på lovgivning på området samt FNs konvention om rettigheder for personer med funktionsnedsættelser. Desuden hviler politikken på Københavns Kommunes handicappolitiske strategi samt kommunens overordnede værdigrundlag om kvalitet i serviceydelserne og at kommunen skal møde brugeren med respekt, ligeværdighed, dialog og tillid.

3. Politiske retningslinjer på autismeområdet

Københavns Kommune har som landets største kommune en unik mulighed for at tilbyde familier til børn med autisme en vifte af pædagogiske og rådgivningsmæssige tilbud.

Det er Børne- og Ungdomsudvalgets vision, at Københavns Kommune indtager en førerrolle i forhold til:

- At sikre børn og unge med autisme det bedste og mest relevante pædagogiske tilbud
- At sikre familierne omkring børn med autisme en løbende rådgivning
- At sikre, at personalet omkring børnene oplever sig velkvalificerede og veluddannede

Med udgangspunkt i ovenstående vision præsenteres i det følgende en række politiske retningslinjer for autismeområdet.

3.1. Tidlig indsats

Tidlig indsats i barnets liv har vist sig at have en afgørende positiv betydning for barnets udviklingsmuligheder. Jo tidligere der sættes målrettet ind for at kompensere for barnets vanskeligheder, des større er mulighederne for, at barnet bringes længere i sin udvikling og dermed sikres en bedre prognose. Indsatsen overfor børn og unge med autisme bør desuden iværksættes snarest efter, at vanskeligheden hos barnet eller den unge er identificeret.

Dette betyder:

- At fokus skal rettes mod tidlig og hurtig opsporing og udredning af barnets vanskeligheder, herunder at der skal sikres en tidlig indsats overfor småbørn med autisme.
- At det skal sikres kendskab til tegn på autisme blandt ansatte i daginstitutioner, på skoler og i fritidsinstitutioner. De ansatte skal desuden sikres kendskab til, hvor de skal henvende sig, hvis en bekymring opstår.
- At der senest to uger efter at et barn får stillet diagnosen autisme tages kontakt til familien.

3.2. Udgangspunkt i barnet behov og muligheder

Autisme er oftest et livslangt forløb. Dette betyder imidlertid *ikke*, at symptomer og behandlingsindsats på alle tidspunkter af personens liv er de samme. Der er perioder, hvor symptomerne kan være mere eller mindre udtalte og behandling dermed mere eller mindre intensiv.

Indsatsen overfor børn og unge med autisme skal derfor altid tage udgangspunkt i det enkelte barns behov og forudsætninger. Inklusion er et bærende princip, hvilket betyder, at kommunens tilbud bør indrettes så børn og unge med autisme får mulighed for at indgå i uddannelses- og samfundslivet på lige fod med andre børn og unge.

Uanset hvilket tilbud barnet eller den unge placeres i er det vigtigt, at miljøet altid tilpasses det enkelte barns behov, forudsætninger og evner samt dets styrker og svagheder, således at barnet får sociale-, faglige-, kreative- og praktiske- færdigheder og struktur i hverdagen.

Dette betyder:

- At der skal sikres et varieret udbud af tilbud, der kan dække forskellige behov børn og unge med autisme. Der kan være tale om tilbud, der indgår i et almindeligt dagtilbud eller skole samt specialiserede tilbud.
- At der i øget omfang udvikles inkluderende tilbud til børn og unge med autisme. Med udgangspunkt i barnets eller den unges behov skal der følge ressourcer med til f.eks. uddannelse af personalet omkring barnet eller den unge, autismspecifik vejledning til forældrene, information til andre børn og forældre omkring barnet eller den unge med autisme, hjælpemidler, indretning af lokaler etc.

3.3. Fælles indsats og forældreinddragelse

For at imødekomme børn og unge med autisme i vanskeligheder er det nødvendigt, at forældre og personale omkring barnet eller den unge har en fælles viden om autisme og fælles holdning til, hvordan man bedst støtter barnet/den unge i hverdagen.

Der skal lægges stor vægt på tværfaglig og tværsektoriel koordinering, så der skabes sammenhæng i kommunens tilbud til barnet eller den unge. Viden og iagttagelse af barnet eller den unge bør så vidt muligt deles, så der opnås en fælles forståelse og opfattelse af barnets eller den unges vanskeligheder.

Personalet skal lægge stor vægt på samarbejdet med forældrene, da forældrene er dem, som har det største ansvar for og indflydelse på barnets liv. Der skal tilstræbes et højt informationsniveau, løbende dialog om og opfølgning på barnets udvikling. Det er institutions- eller skolelederen, der har den endelige kompetence til at sætte den pædagogiske ramme om tilbuddet.

Dette betyder:

- At der mindst én gang årligt udarbejdes en skriftlig og tværfaglig handleplan med præcise kortsigtede og langsigtede mål for den specialpædagogiske indsats, samt overvejelser om, hvordan disse mål kan nås. Med henblik på at sikre en fælles indsats skal målet for barnets udvikling være synligt og kendt for alle voksne omkring barnet.
- At forældrenes erfaringer, bekymringer og perspektiver vedrørende deres barns udvikling altid skal inddrages aktivt i alt arbejde omkring barnet – fra de første bekymringer over udred-

ning af barnets diagnose og funktionsniveaus til gennemførelse af indsatsen.

- At forældre skal tilbydes autismespecifik vejledning vedrørende håndtering af barnets eller den unges vanskeligheder, så de bedst muligt kan håndtere barnet eller den unge med autisme.
- At forældre tilbydes netværksmøder med relevante personer omkring barnet, så indsatsen kan koordineres

3.4. Sammenhængende indsats

Der skal sikres bedst mulige overgange mellem de forskellige sammenhænge (skole, hjem, KKFO, fritidsklub, aflastning m.m.) barnet eller den unge med autisme indgår i, gennem et tæt samarbejde mellem familierne og de professionelle omkring barnet eller den unge.

Der skal desuden sikres tæt sammenhæng mellem special- og normalområdet, således at de særlige faglige kompetencer på specialområdet formidles til de almene miljøer med forebyggelse og tidlig indsats som mål.

Dette betyder:

- At der skal sikres en tæt kommunikation før og under vigtige overgange, så de sker så nænsomt som muligt for barnet eller den unge med autisme. Formålet er at videregive erfaringer og oplysninger om, hvad det er godt at være opmærksom på i forhold til barnet eller den unge med autisme, herunder videreføre de metoder, der har vist sig at være virkningsfulde for barnet eller den unge.
- At personalet omkring børn og unge med autisme skal sikres mulighed for løbende at modtage undervisning, vejledning eller supervision fra eksperter på autismeområdet, så de oplever sig i stand til at håndtere den pædagogiske udfordring, som det enkelte barn frembyder.
- At der sikres vidensdeling og erfaringsudveksling mellem special- og normalområdet via netværk og løbende møder.

4. Evaluering, udvikling og dokumentation

Det er vigtigt, at den løbende forskning på autismeområdet følges, således at ny viden kan omsættes i pædagogiske tilbud og strategier.

På autismeområdet byder mange synspunkter og metoder sig til. Den hidtidige forskning (bl.a. ETIBA-rapporten, 2007) peger f.eks. på nødvendigheden af:

- Eklektiske tilbud, dvs. at institutioner og skoler udvælger de relevante pædagogiske metoder i forhold til en given problematik.
- Systematisk undervisning af en vis intensitet over længere tid

Med henblik på at sikre en fortsat fornyelse og udvikling af autismeområdet ønsker Børne- og Ungdomsforvaltningen at sikre:

- Løbende evalueringer af anvendte metoder, så det bliver synligt og gennemskueligt, hvilke metoder og hvilke elementer ved specifikke metoder der har mest effekt.
- Overblik over og styring af området bl.a. via løbende dokumentation og analyse, f.eks. af ventetider.

5. Økonomi

Der skal udarbejdes en samlet plan for implementeringen af autismepolitikken. Med politikens fokus på forældreinddragelse foreslås det, at planen bl.a. finansieres af de afsatte supervisionsmidler til basisgrupper i almindelige daginstitutioner med 0,2 mio. kr. i 2007.

Når politikken har været i høring og der er udarbejdet en plan for det videre arbejde, vil forvaltning ligeledes fremlægge et udkast til budget som evt. delvist kan finansieres af pulje til dialogforsøg, jf. BUU, J.nr. 2007-5591.

Endelig vil forvaltningen i forbindelse med budget 2009 udarbejde et forslag til øget forældreinddragelse på området.

Det indstilles at det konkrete arbejde med udmøntning af autismepolitikken forankres i Frejaskolens Kompetencecenter, som indstilles tilført en psykologstilling blandet andet til at løse denne opgave.

6. Litteratur

- Barrat, Penny m.fl.: Aspergers Syndrom – pædagogisk vejledning. Praktiske strategier til brug i klasseværelset. Videnscenter for Autisme, 2003
- Baron-Cohen, Simon: Blind for andres sind, Nyt Nordisk forlag, 1998

Beyer, Jannik m.fl:	Autisme og leg, Videnscenter for autisme, 1998
CASA:	Evaluering af ABA-forsøgene i Københavns Kommune – erfaringer og perspektiver. 2007
Høgsgbro, Kjeld	ETIBA: En forskningsbaseret evaluering af rehabiliteringsogtræningsindsatsen for børn med autisme, herunder evaluering af behandlingsmetoden ABA (Applied Behavior Analysis). Marselisborgcentret. 2007
Frith, Uta:	Autisme, en gådes afklaring?
FN	Konvention om Rettigheder for Personer med Funktionsevnededsættelser. 2006
Gammeltoft, Lone m.fl:	Autisme, leg og social udvikling, Videnscenter for Autisme, 2006
Københavns Kommune	Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre til børn, der modtager et vidtgående specialundervisningstilbud i Københavns Kommune
Københavns Kommune	Københavns Kommunes værdigrundlag
Københavns Kommune	Handicappolitisk strategi bestående af visioner og målsætninger, 2005
Københavns Kommune	Styrelsesvedtægten for folkeskolen.
Undervisningsministeriet	Bekendtgørelse om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen. BEK nr. 356 af 24/04/2006
Undervisningsministeriet	Vejledning om specialpædagogisk bistand til småbørn
Undervisningsministeriet	Bekendtgørelse af lov om folkeskolen. LBK nr. 393 af 26/05/2005

- Undervisningsministeriet Vejledning om folkeskolens indsats over for elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte.
- Val Cumine m.fl : Autisme i førskolealderen, en praktisk pædagogisk vejledning af., Videnscenter for Autisme, 2002
- Videnscenter for Autisme Nationale Autisme Plan – Indsats i skolealderen. 2006
- Videnscenter for Autisme Nationale Autisme Plan – Tidlig indsats for småbørn med ASF. 2006
- Videnscenter for Autisme Nationale Autisme Plan – Ungdom. 2006
- Videnscenter for Autisme Nationale Autisme Plan – Opsporing og udredning. 2006
- Whitaker, Philip: Aspergers Syndrom, pædagogisk vejledning, Videnscenter for autisme, 2004